

Protokol o hodnocení kvalifikační práce

Název bakalářské práce: Vizuální kronika místa. Hrádek/Ratka

Práci předložil student: BcA. Jiří CÍSLER

Studijní obor a specializace: Ilustrace a grafický design, specializace Grafický design

Posudek oponenta práce

Práci hodnotil: Doc. akademický malíř Karel Haloun

Budu-li hovořit o diplomní práci Jiřího Císlera nezbyvá mi (ať už z jakýchkoliv důvodů), než začít v poněkud obecnější rovině třemi otázkami: Kam zmizeli všichni ti vesničtí písmáci, přímí dědici obrozenců? Kde jsou udržovatelé kolektivní paměti, lokálpatriotismu a často také sběratelé drbů, vyvažujících z podstaty suchá čísla zápisů o nově narozených, pokřtěných a zesnulých v análech duchovních pastýřů? Kdysi přece bývali v každé druhé obci, udržovali povědomí sounáležitosti, jejich prostřednictvím se následující generace dozvíдалy o dějích dávno minulých, byli nejen paměť, ale často i svědomím svého společenství. Je snad dnes pocit sounáležitosti ve světě plném domnělých individualit poněkud trapným přežitkem?

V pohraničních oblastech naší země sehrál po druhé světové válce ničivou roli odsun Němců a politika osídlování obyvatelstvem, které ke kraji ani ke komunitám, v nichž se ocitli více méně díky náhodě, nemohli pociťovat žádné vazby. Svědků historie obce zůstal na místě (a to ještě v lepším případě) jen nepatrný zlomek. Tam, kde nenapáchal nevratné škody odsun, vybrala si krutou

daň kolektivizace venkova, která (mimo další negativa) potlačila zájem o osudy jedinců, protože historii k ničemu nepotřebovala. Komunisté hleděli licoměrně do budoucnosti, o níž fantazírovali jako o „zářných zítřcích“, takže historie by mohla sloužit především jako nevíтанé srovnání, Co nestačila zničit „sovětizace“ venkova, to dorazila jeho sekularizace, kterou politické vedení naší země po únorovém puči v roce 1948 drasticky praktikovalo. Což v praxi znamenalo (mimo jiné, pochopitelně) umlčování svědomí a otupení pocitu zodpovědnosti. Kdo „uteče bohu“, ten se pak může dopouštět svinářen bez obav z následků takového počínání. A kdo nezná historii místa svého původu, případně pobytu, nemůže se poučit z chyb svých předchůdců (když už ne z výše zmíněných důvodů předků), ani navazovat na jejich zdary a vyhýbat se jejich prohrám.

Tak se přihodilo, že celkem paradoxně oživilo zájem o lokální dějiny a jejich narativ až chalupáři, kteří před ubíjející každodenností „reálného socialismu“ začali (zejména v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století) unikat do zakoupených nemovitostí, kde byli po dobu víkendu skutečnými „pány na svém pracovišti“. Ty pochopitelně zajímalo, jaká je historie stavení, v němž našli nový domov, kolik v obci žilo obyvatel, jestli tam byla jenom jedna hospoda, kam se chodilo nakupovat... Odtud už je jen krůček k zájmu o datum založení obce, národnostnímu a sociálnímu složení jejich obyvatel, převažujících povoláních a nejrozšířenějších povoláních a příjmeních.

Zkrátka o to, čemu se říká malé dějiny. Je zvláštní, že když se na ně začne ptát přistěhovalec, tzv. „náplava“, vzbudí to po počáteční nevoli i zájem hrstky usedlíků, kteří jsou ochotni vypomoci tu vzpomínku, tu fotografii či odkazem na někoho, kdo by o tom či onom mohl vědět víc.

Proč ale o tom všem mluvím tak obšírně v posudku magisterské diplomní práce na výtvarném učilišti? Inu proto, že ta Císlerova se zabývá právě zmíněnými „malými dějinami“ obce, v níž našel nejen své víkendové a prázdninové útočiště, ale také ochotné průvodce její historií. Jiří Císler je autorem, nebo přinejmenším editorem jak obsahu, tak formy této publikace. Jedná se tedy o jakýsi gesamtkunstwerk na (zjednodušeně řečeno) sociálně historické téma.

Budu-li se teď jeho práci věnovat jako praktikující designér, musím nejprve konstatovat, že existují v zásadě jen dvě cesty, jak k úpravě takové tiskoviny přistupovat. Ta první je historizující, navazující výtvarnými zlomky, odkazy a náladou na práci někdejších obecních kronikářů. Útulná a poněkud sladkobolná, připomínající charakter rodinných televizních formátů typu Domáci štěstí. I v

celkem zdařilém provedení se často pohybuje v tak těsné hranici kýče, že si mnohdy ani sám designér nestačí všimnout, že už je v „zahraníčí“. Zbývá podotknout, že většinové publikum takovému řešení obvykle tleská.

Druhá z cest, po níž se diplomant vydal, nemá přízeň publika zaručenou. Nepomrkává na ně totiž, nekoketuje efektně s historizující vizualitou a zcela nekompromisně rezignuje na nabízející se líbeznosti i kudrlinky. Je věcná a obrazově pokud možno velmi stručná, nejedná-li se o vyobrazení, která posouvají děj nebo ozřejmují text. Ostentativní odkaz k historii, v podobě rukopisů, hnědě tónovaných fotografií, nabízejících se bordur a faksimilií nepodstatných dokumentů, který by snad někomu mohl chybět, zastoupí v mých očích zcela plnohodnotně zájem o typografii, nalezenou v obci na zlomcích památníků, dokumentů a fasád, stejně jako pokus doplnit chybějící litery z nich odvozeného „obecního fontu“ ač, objektivně řečeno, nemá příliš šanci uspět v běžném typografickém provozu. Je ale možné, že by se jednou mohl stát oním historizujícím prvkem, který plnohodnotně zastoupí oblíbený selankovitý vizuální plevel.

O vlastní grafické úpravě publikace už jen stručně: Jiří Císler zahájil vysokoškolská studia v době, kdy již dávno nebyl rozpustilým mladíkem. Už tehdy byl poměrně zkušeným grafickým úpravcem, za nímž stála celá řada publikací, které během let připravil k vydání. Jeho řešení je především racionální, tak jak mu velí jeho naturel. A neztrácí ani eleganci, protože je Císlerovi blízká. Určité výhrady mám pouze k práci s kontrastem potištěné a nepotištěné plochy. Vím, že nepotištěná plocha dává vyniknout promyšlenému gridu i pláncům, v případě utilitární publikace mi však její nadužívání přijde poněkud marnotratné.

Pokud by vážená komise neshledala Císlerovu práci výbornou, jistě bych ji neváhal označit za velmi dobrou.

Datum: 14. 8. 2022

Podpis: Doc. akademický malíř Karel Haloun